

**ചതുർത്ഥോദ്ധ്യായഃ
ജ്ഞാനകർമ്മസന്യാസയോഗഃ**

ശ്രീ ഭഗവാനുവാച

ഇമം വിവസ്വതേ യോഗം
പ്രോക്തവാനഹമവ്യയം
വിവസ്വാൻ മനവേ പ്രാഹ
മനുരീക്ഷാകവേദബ്രവീത്.

ഏവം പരമ്പരാപ്രാപ്ത-
മിമം രാജർഷയോ വദുഃ
സ കാലേനേഹ മഹതം
യോഗോ നഷ്ടഃ പരന്തപ.

സ ഏവായം മയാ തേദ്യ
യോഗഃ പ്രോക്തഃ പുരാതനഃ
ഭക്തോസി മേ സഖാ ചേതി
രഹസ്യം ഘ്യേതദുത്തമം

അർജ്ജുന ഉവാച

അപരം ഭവതോ ജന്മ
പരം ജന്മ വിവസ്വതഃ
കഥമേതദിജാനീയാം
ത്വമാദൗ പ്രോക്തവാനിതി?

ശ്രീ ഭഗവാനുവാച

ബഹുനി മേ വ്യതീതാനി
ജന്മാ നിതവ ചാർജ്ജുന
താന്യഹം വേദ സർവണി
ന ത്വം വേത്ഥ പരം തപ

അജോപി സന്നവ്യയാത്മാ
ഭൂതാനാമീശ്വരോപി സൻ
പ്രകൃതിം സ്വാമധിഷ്ഠായ
സംഭവാമ്യാത്മമായയാ

യദാ യദാ ഹി ധർമ്മസ്യ
സ്താനിർഭവതി ഭാരത,
അഭ്യുത്ഥാനമധർമ്മസ്യ
ത്യാത്മാനം സൃജാമ്യഹം

പരിത്രാണായ സാധുനാം
വിനാശായ ച ദുഷ്കൃതാം
ധർമ്മസംസ്ഥാപനാർത്ഥായ
സംഭവാമി യുഗേ യുഗേ

ജന്മ കർമ്മ ച മേ ദിവ്യ-
മേവം യോ വേത്തി തത്ത്വതഃ
ത്യക്ത്വാ ദേഹം പുനർജന്മ
നൈതി മാമേതി സോർജ്ജുന

വീതരാഗഭയക്രോധാ
മന്മയാ മാമുപാശിതഃ
ബഹവോ ജ്ഞാനതപാസാ
പുതാ മദ്ഭാവമാഗതാഃ

യേ യഥാ മാം പ്രപദ്യന്തേ
താംസ്തഥൈവ ഭജാമ്യഹം
മമ വർത്മാനുവർന്തേ
മനുഷ്യാഃ പാർത്ഥ, സർവ്വശഃ

കാങ്ക്ഷന്തഃ കർമ്മാണാം സിദ്ധിം
യുന്ത ഇഹ ദേവതാഃ
ക്ഷിപ്രം ഹി മാനുഷേ ലോക
സിദ്ധിർഭവതി കർമ്മജ

ചാതുർവർണ്യം മയാ സൃഷ്ടം
ഗുണകർമ്മ വിഭാഗശഃ
തസ്യ കർത്താരമപി മാം
വിധ്യകർത്താരമവ്യയം.

ന മാം കർമ്മണി ലിമ്പന്തി
ന മേ കർമ്മഫലേ സ്പുഹാ
ഇതി മാം യോഭിജാനാതി
കർമ്മഭിർ ന സ ബദ്ധ്യതേ

ഏവം ജ്ഞാത്യാ കൃതം കർമ്മ
പൂർവ്വൈരപി മുമുക്ഷുഭിഃ
കുരു കർമ്മൈവ തസമാത്ത്യാം
പൂർവ്വൈഃ പൂർവ്വതരം കൃതം

കിം കർമ്മ കിമകർമ്മേതി
കവയോപ്യത്ര മോഹിതഃ
തത് തേ കർമ്മ പ്രവക്ഷ്യാമി
യപ്ജ്ഞാത്യാ മോക്ഷ്യസേഴ്ശുഭാത്.

കർമ്മണോ ഹൃപി ബോദ്ധവ്യം
ബോദ്ധവ്യം ച വികർമ്മണഃ
അകർമ്മണശ്ച ബോദ്ധവ്യം
ഗഹനാ കർമ്മുണാ ഗതിഃ

കർമ്മണ്യകർമ്മ യഃ പശ്യേ-
ദകർമ്മണി ച കർമ്മ യഃ
സ ബുദ്ധിമാൻ മനുഷ്യേഷു
സ യുക്തഃ കൃത്സനകർമ്മകൃത്

യസ്യ സർവ്വേ സമാരംഭാഃ
കാമസങ്കല്പവർജ്ജിതാഃ
ജ്ഞാനാഗ്നിദഗ്ദ്ധകർമ്മാണം
തമാഹുഃ പണ്ഡിതം ബുധാഃ

തൃക്ത്യാ കർമ്മഫലാസംഗം
നിത്യത്യപ്തോ നിരാശ്രയഃ
കർമ്മണ്യഭിപ്രവൃത്തോപി
നൈവ കിംചിത് കരോതി സഃ

നിരാശീർയതചിത്താത്മാ
ത്യക്തസർവപരിഗ്രഹഃ
ശാരിരം കേവലം കർമ്മ
കുർവ്വൻ നാപ്നോതി കില്ബിഷം.

യദ്യുച്ഛാലാഭസംതുഷ്ടോ
ദമ്പ്യാതീതോ വിമത്സരഃ
സമഃ ശിദ്ധാവവസിദ്ധൗ ച
കൃത്യാപി ന നിബധ്യതേ.

ഗതസംഗസ്യ മുക്തസ്യ
ജ്ഞാനാവസ്ഥിതചേതസഃ
യജ്ഞായാചരതഃ കർമ്മ
സമഗ്രം പ്രവിലീയതേ

ബ്രഹ്മാർപ്പണം ബ്രഹ്മഹവിർ-
ബ്രഹ്മാഗ്നു ബ്രഹ്മണാ ഹുതം
ബ്രഹ്മൈവ തേന ഗന്തവ്യം
ബ്രഹ്മകർമ്മ സമാധിനാ

ദൈവമേവാപരേ യജ്ഞം
യോഗിനഃ പര്യുപാസതേ
ബ്രഹ്മാഗ്നാവപരേ യജ്ഞം
യജ്ഞേ നൈവോനജുഹ്യതി.

ശ്രോത്രാദീനീന്ദ്രിയാണ്യന്യേ
സന്ധമാഗ്നിഷുജുഹ്വതി
ശബ്ദാദീൻ വിഷയാനന്യ
ഇന്ദ്രിയാഗ്നിഷു ജുഹ്വതി

സർവ്വാണിന്ദ്രിയകർമ്മാണി
പ്രാണകർമ്മാണി ചാപരേ
ആത്മസന്ധമയോഗാഗ്നു
ജുഹ്വതി ജ്ഞാനദീപിതേ

ദ്രവ്യയജ്ഞാസ്തപോയജ്ഞാ
യോഗയജ്ഞാസ്തഥാപരേ
സ്വാധ്യായജ്ഞാനയജ്ഞാശ്ച
യതഃ സംശിതവ്രതാഃ

അപാനേ ജുഹ്വതി പ്രാണം
പ്രാണേഽപാനം തഥാപരേ
പ്രാണാപാനഗതീ രുദ്ധ്യാ
പ്രാണായാമപരായണഃ

അപരേ നിയതാഹാരാഃ
പ്രാണാൻ പ്രാണേഷു ജുഹ്വതി
സർവ്വേഽപ്യേതേ യജ്ഞവിദോ
ആജ്ഞക്ഷപിതകല്മഷാഃ

യജ്ഞശിഷ്ടാമൃതഭുജോ
യാന്തി ബ്രഹ്മ സനാതനം
നായം ലോകോഽസ്ത്യജ്ഞസ്യ
കുതോഽന്യഃ കുരുസത്തമ?

ഏവം ബഹുവിധാ യജ്ഞാ
വിതതാ ബ്രഹ്മജോ മുഖേ
കർമ്മജാൻ വിദ്ധി താൻ സർവ്വാ-
നേവം ജ്ഞാത്യാ വിമോക്ഷ്യസേ.

ശ്രേയാൻ ദ്രവ്യമയാദ്യജ്ഞാദ്
ജ്ഞാനയജ്ഞഃ പരംതപ
സർവ്വം കർമ്മാഖിലം പാർത്ഥ
ജ്ഞാനേ പരിസമാപ്യതേ.

തദിദ്ധി പ്രണിപാതേന
പരിപ്രശ്നേന സേവയാ
ഉപദേക്ഷ്യന്തി തേ ജ്ഞാനം
ജ്ഞാനിനസ്ത്ത്ത്വാദർശിനഃ

യജ്ജ്ഞാത്യാ ന പുനർമോഹ-
മേവം യാസ്യസി പാണ്ഡവ
യേന ഭൂതാന്യശേഷേണ
ദ്രക്ഷ്യസ്യാത്മന്യഥോ മയി

അപി ചേദസി പാപേഭ്യഃ
സർവ്വേഭ്യഃ പാപകൃത്തമഃ
സർവം ജ്ഞാനപ്ലവേനൈവ
വൃജിനം സംതരിഷ്യസി.

യഥൈധാംസി സമീഭ്യാഗ്നിർ-
ഭസ്മസാത് കുരുതേർജ്ജുന,
ജ്ഞാനാഗ്നിഃ സർവ്വകർമ്മാഃ
ഭസ്മസാത്കുരുതേ തഥാ

ന ഹി ജ്ഞാനേന സദ്യശം
പവിത്രമിഹ വിദ്യതേ
തത് സ്വയം യോഗസംസിദ്ധഃ
കാലേനാത്മനി വിന്ദതി.

ശ്രദ്ധാവാൻ ലഭതേ ജ്ഞാനം
തത്പരം സംയതേന്ദ്രിയഃ
ജ്ഞാനം ലബ്ധ്യാ പരാം ശാന്തി-
മചിരേന്ദ്രധിഗച്ഛതി.

അജ്ഞശ്ചാശ്രദ്യാനശ്ച
സംശയാത്മാ വിനിശ്യതി
നായം ലോകേഴ്സതി ന പരോ
ന സുഖം സംശയാത്മനഃ

യോഗസന്യസ്തകർമ്മാണം
ജ്ഞാനസംഹിന്നസംശയം
ആത്മവന്തം ന കർമ്മാണി
നിബധ്നന്തി ധനഞ്ജയ.

തസ്മാദജ്ഞാനസംഭൂതം
ഹൃതസ്ഥം ജ്ഞാനസിനാത്മനഃ
ഛരത്ത്വാനം സംശയം യോഗ-
മാതിഷ്ഠോത്തിഷ്ഠ ഭാരത.

ഇതി ശ്രീമദ്ഭഗവദ്ഗീതാസുപനിഷത്സു,
ബ്രഹ്മവിദ്യായാം, യോഗശാസ്ത്രേ,
ശ്രീ കൃഷ്ണാർജ്ജുന-സംവാദേ,
കർമ്മയോഗോ നാമ
ചതുർത്ഥോദ്ധ്യായഃ